

Huub Oosterhuis

Hier
aanwezig

EEN LEERDICHT OVER
Jezus van Nazaret

UITGEVERIJ TEN HAVE

Huub Oosterhuis

Hier aanwezig

EEN LEERDICHT OVER
Jezus van Nazaret

Uitgeverij
Ten Have

1

Wees hier aanwezig, dat het goed mag zijn
wat wij hier doen: het woord ter harte nemen
dat Gij in Israël gesproken hebt
en ons in Jezus te verstaan gegeven.

Dat woord, als het nog leeft, spreek het ons toe,
doe ons tezamen horen, uw gemeente.

Wees hier aanwezig, nu, als toen in hem.
Wij waren ver weg, Gij een vreemde god,
een onbekende naam, een van de velen,
maar hij heeft ons uw naam bemind gemaakt

een zoon van uw Thora, in U geworteld,
die ons geworden is tot licht der wereld.

4

Hij werd besneden op de achtste dag,
een zoon van het verbond met Abraham.
Hij zal de letters spellen der profeten,
de oude woorden proeven op zijn lippen.

Toen werd zijn naam geroepen: God bevrijdt,
de naam die Gabriël geroepen had
voordat hij in de schoot zijns moeders
werd ontvangen.

2

Gabriël, staande voor de troon van licht
vuurvogelengel, afgezant van God.

Maria, meisje in haar binnenkamer
in Nazaret, een vlek in Galilea.

Daar staat hij voor haar ogen: Wees gegroet
verheug je, begenadigde: de God
van Abraham, van Mozes en Elia
'Ik zal er zijn', die is met jou, vrees niet.

Jij zal ontvangen in je schoot, en baren
een kind dat wordt geroepen 'God bevrijdt',
Jezus, messias, dienstknecht, mensenzoon –
zijn koninkrijk komt over heel de aarde.

Maria sprak: Maar dat zal niet gebeuren
zolang ik met geen man gemeenschap heb.
'Geest van Ik zal er zijn komt over jou,
Hij zal niet slapen, Israëls behoeder.'

Zij boog haar hoofd en wist niet wat te denken.
Hier ben ik, tot zijn dienst, heeft zij gezegd.

Toen is zij opgestaan en heeft gezongen:

‘Hij zal aan de verworpenen
zijn woord gestand doen.
Niets is onmogelijk bij hem, hij haalt
tirannen van hun tronen neer, hij tilt
de armen uit het stof en stilt hun honger.’

Dit zong zij. En haar lied zal nooit verstommen.

3

En het geschiedde in die dagen, nachten
van Keizerlijke Heerschappij, toen Rome
heel de bewoonde wereld in zijn macht had,
dat een bevel werd uitgevaardigd door Augustus:

de mensheid moest geteld en opgeschreven
als geld geteld, ten dode opgeschreven.

Ook Jozef met zijn zwangere verloofde
is vanuit Nazaret in Galilea
gegaan naar Juda, Betlehem, de stad
van David – om zich op te laten schrijven.

En het geschiedde toen zij daar verbleven:
het uur brak aan dat zij bevallen moest.
Zij bracht haar eerstgeboren zoon ter wereld
wikkelde hem in doeken, lei hem neer in

een kribbe-voederbak, tussen de beesten
omdat voor hen geen plaats was in de herberg.

Er waren herders in die streek, zij waakten
's nachts bij hun kudde, in het open veld.
Plotseling stond bij hen een lichtgestalte,
een afgezant van God-Ik-zal, zijn gloed
omstraalde hen. Hij sprak: Wees niet bevreesd
ik heb goed nieuws voor jullie, grote vreugde
voor heel het volk bestemd, voor alle volken:

Geboren, heden, in de stad van David
jouw heiland en bevrijder, de messias –
en dit zal jou tot teken zijn: je zult
een boreling aanschouwen, nog gekreukeld
nog niets en niemand, in een voederbak.

Toen plotseling stond daar een legioen
van lichtgestalten uit de hemel, zingend,
een macht van stemmen – en zij loofden God:
Ere zij in den hoge God-Ik-zal
en hier op aarde vrede, recht, bevrijding
voor mensen afgebeeld in slavernij.

En het geschiedde, toen de afgezanten
ten sterrenhemel waren heengevaren:
de herders zeiden tot elkaar: 'Wij gaan
naar Betlehem om zelf, met eigen ogen,
het groot verhaal te zien dat ons verteld is.'

Zij snelden wat ze konden en ze vonden
Maria, Jozef, en het kleine wonder.
En wie het horen wou vertelden zij –
en die het hoorden waren stomverbaasd.

Maria heeft al deze hoge woorden
stil overdacht en in haar hart bewaard.
De herders keerden naar hun velden terug
en loofden God en droomden goede tijden.

5

En toen de tijd daarvoor gekomen was
droegen zij hem tot voor Gods Aangezicht
zoals in de Thora geschreven staat.
Daar stond een man, rechtvaardig, toegewijd

hij wist dat hem de dood niet halen zou
voordat hij de messias had aanschouwd.
Hij nam hem in zijn armen, loofde God
en zong:

Nu, Meester, doe uw dienstknecht gaan in vrede
want mijn eigen ogen hebben gezien
dat het goed zal komen met deze wereld.

Licht is opgegaan in Betlehems velden.
Licht der waarheid, ster oprijzend uit Jakob –
reiken zal het tot de grenzen der aarde.

En het zal geschieden dat daar kinderen
zien een flonk'ring aan de donkere hemel
en hun moeders roepen: 'Kijk dan, wie wenkt ons?'

En ooit zullen koningen en wijzen
over zee, met heel hun volk op schepen,
komen, om te wonen in ons midden.

En het zal geschieden dat wij leven
samen in gerechtigheid en vrede.
En dan zult Gij God zijn, Een in allen.

6

Wij waren kinderen toen het gebeurde.
'Laat ons gaan zien het woord dat daar geschied is,'
riepen met vreemde stemmen onze vaders.
Wij moesten mee, de diepe nacht, de kou in.

Geen vleugelslag. Na uren gaan een grot,
een huilend kind. Geroep: hij is het. Hij?
Hun leven lang bleef hij een sterk verhaal:
er zou groot licht geweest zijn dat hen wenkte.

Stemmen van woorden: vrede. Een tijd later
die ster die langs de hemel voer, een stoet
van koningen en priesters die hem zochten,
'kind ons geboren, koning van de vrede'.

En het gekroonde beest. De kindermoord.
Tot op vandaag het bloed ten hemel schreiend.
En het gerucht dat hij zou zijn ontkomen,
dat hij zal komen, haastig, en wat dan?

Rusteloos zwerfend, ongelukkig dromend
van wilde dieren die niet meer verscheuren
zijn zij gestorven zoals mensen sterven,
zonder te zien. Zij hadden zo gehoopt.

8

Kom uit uw grondeloze licht, daal af
uit uw verborgenheid, geef nieuw begin.

Verblijd ons met het langverwacht bericht
dat Gij dichtbij, dat Gij al bijna hier –

Verschijn, de nacht is diep, de dagen leeg.
De mensen sterven en zijn niet gelukkig.

9

't Was in de dagen van Tiberius,
Keizer van Rome, dat het woord geschiedde
aan Israëls profeet in de woestijn.

Johannes luidt zijn naam. Hij is de stem
die roept dat het niet lang meer duurt, de maat
der duisternis is vol, de dag komt aan.

10

Dertig was Jezus toen zijn neef Johannes het land doorkruiste, roepend om bekering en nieuw begin. Dat gaf rumoer. De mensen kwamen in drommen op hem af: Ach man, een nieuw begin, hoezo? De hand van Rome heeft ons toch allen in zijn gouden greep, die god van onrecht en geweld? Hij antwoordt: Bekeer je tot jouw God van recht en vrede.

Profeet in kemelhaar, wat moet ik doen?
Wie twee paar kleren heeft, geeft één paar weg –
deel met elkaar je beker en het brood.
Wie ben jij, dooper, ben jij de messias?
Ik ben niet zelf het licht, ik ben gestuurd
om te getuigen dat het licht eraan komt.

Hij sprak: Ik doop met water, na mij komt
die jullie dopen zal met geest van vuur.
Jij komt tot mij, je kleedt je uit, wie ben je,
daar sta je, naakt – wil jij een nieuw begin?

Zie, daar, het lam van God, hij zal je leren
de lange weg te gaan naar nieuw begin.

11

Hij is gegaan omdat zijn hart hem stuurde
zijn dromen hem bevalen.

Het geschiedde
toen hij daar biddend stond in de Jordaan,
de hemel open zag, en geest van God
in de gestalte van een duif neerdalend

dat hij de Stem vernam: 'Jij bent mijn zoon,
in jou verheug ik mij, mijn zielsgeliefde.'

13

Hij is gegaan de weg naar Galilea,
hij zag het meer dat tussen bergen blinkt
en sloeg zijn ogen op over de omstreek
waar hij getogen was, en bad en wist

dat hij maar dicht bij huis beginnen moest.
God, kom mij helpen, waar begin ik aan!

Zijn faam een lopend vuur door heel het land,
kwam hij in Nazaret waar hij de zoon
van Timmer-Jozef was, altijd geweest,
daar woonden nog zijn moeder en zijn broeders.

Hij ging op sabbat naar de synagoge:
'Zuiver mijn lippen met een sintel vuur'.

Daar stond hij, vastberaden, in zijn hand
de boekrol van Jesaja. En hij zong,
en wat hij zong werd hij ter plekke zelf:
gezonden ben ik, geest van God op mij

ik open het gevang, ik spreek jou vrij,
verworpen der aarde, kom tot mij.

15

Hij sloeg zijn ogen op en sprak en zong:
Gezegend ben je, arme die je bent
want jou komt toe het koninkrijk van God,
gezegend, hongerlijder, jij zal eten.

Gezegend allen die in tranen zaaien,
maar o jij rijke man, wat zal jij huilen.

Hij sprak: Wees uit één stuk, zoals je God,
één groot verlangen naar gerechtigheid.
Wees toch barmhartig – want wie ben je zelf?
Vergeef je vijand. Hebt elkander lief.

Wees zout en licht. Wie zonder zonde is
werpe de eerste steen. Voorwaar ik zeg je.

16

Zijn onderricht ontstelde ons, hij sprak
met volmacht. Sprak de oude woorden nieuw.
Wij brachten onze zieken naar hem toe,
hij nam hen onder handen, wies hun wonden.

Hij boog een kromgebogen vrouw weer recht.
Er kwamen mannen met een bed aandragen.

De tijd is vol. Begin van nieuw begin.
Hij keert het leven van de lamme om:
Wat wil je? Lopen wil ik! Mens, je zonden
zijn je vergeven. Ben jij God? Ik ben

een mens die zonden kan vergeven. Loop dan!
De lamme danste weg en loofde God.

23

Hij sprak: 'Al wie zijn ziel en zaligheid
koste wat kost verzekert, zal verliezen;
maar wie om wille van een nieuwe wereld
zijn zielskracht inzet, gaat een leven mee.

Wie mij wil volgen, krijgt een kruis te dragen
van zware verantwoordelijkheid: jij zal
dag in dag uit te vinden zijn, beschikbaar
voor mensen die het slecht getroffen hebben.
Hoe kan ik hier nu hun bar lot verlichten,
tob jij je af – gezegend zal je zijn

je houdt in de woestijn met broden vijf
en vissen twee een menigte in leven.'

31

En het geschiedde, ergens, dat hij bad,
en kwam tot rust.

Een van zijn volgelingen
vroeg: 'Leer ons bidden, want wij weten niets
van rust en stilte, ademhalen, zwijgen
en juiste woorden.' Ach, zei hij, je leeft...
leef maar gewoon en luister naar je adem
en hartslag, neem de tijd voor dat gewone
dat alle levenden in leven houdt.

Maar wil je godsecht bidden, zeg dan: 'Vader,
jouw Naam geheiligd en volbracht, ik zal
proberen één verdoemde te bevrijden
uit levenslange slavernij, ik zal
bijdragen aan een nieuwe-liefde-wereld,
verzoening tussen mensen, een op een,
duizend op duizend. Spaar me de beproeving
der wanhoop, en verlos mij van het kwade
blindmakende cynisme. Leer mij hopen

tegen de zwartste feiten in

op jou.'

32

Bidden is smeken om er-zijn, hij bad:
Wees hier aanwezig, weg onder mijn voeten
horizon van mijn ogen, helle hemel
zwaar op mijn hoofd, stofwolken, verre stad

toekomst, wees hier aanwezig – wat mij wacht
't zij dood of leven, God, wees hier aanwezig.

35

Stel: een corrupte hoge ambtenaar
bekent zijn schuld, vergoedt zijn schuldenaars
viervoudig wat hij heeft misdaan, en geeft
de helft van zijn vermogen aan de armen.

Je staat erbij, je hoort het hem beloven.
Wat is er met hem? Heeft hij God gezien?

Hij heeft gehoord: die man is een profeet.
Hij wil hem zien, die man uit Galilea,
die van 'gezegend, arme die je bent'.
Zacheüs, klein van stuk, klimt in een boom.

Daar komt de meester aan en kijkt omhoog.
Dag arme rijke, zegt hij met zijn ogen.

36

Ik zal jou zoeken, en je vinden ook.

Zo staat geschreven, en dat woord was hij.
Zoals hij mensen aankeek, of van verre
ze zag in hun allure en ellende,
zo nietig-ontzagwekkend als wij zijn.

Ik zal jou zoeken. En ik zal je vinden.

40

Wij zeiden: Wat een mooi gebouw, die tempel,
goed onderhouden, fraaie gevelstenen.

Hij sprak: Geen steen zal op de ander blijven,
zoals van heel deze verdomde wereld
niets overblijft. O wee wie in die dagen
kinderen zogen. Zon maan sterren vallen,
de zee staat op, de fundamenten scheuren
der aarde. Sta dan met geheven hoofd

want nader komt het uur van je bevrijding.

Kijk naar de vijgenboom en alle bomen:
als die uitbotten weet je het wordt zomer.

41

Het is genoeg geweest, de hoge priesters
en schriftgeleerden komen in geheim
beraad bijeen, besluiten hem te doden.

Iskariot is hun contactpersoon.

Zij vlechten om zijn hoofd een kroon van doornen.
Zij spuwen hem, dag Koning van de Joden.
Jij zoon van God. Ja? Nee? Ik mensenzoon.

‘Wat hebben wij nog voor getuigen nodig!’

Zij slepen hem voor de Romeinse landvoogd,
Pilatus – maar die vindt geen schuld in hem.

‘Ik zal hem geselen en dan vrijlaten.’

Zij schreeuwen: ‘Maar hij zet tot opstand aan.’
Pilatus roept: ‘Hij is geen doodstraf schuldig.’

Hun hetze wint het pleit. Pilatus zwijgt.

48

De voorhang van het Heilige scheurt open.

De honderdman – die over honderd keizer-
soldaten gaat – toen hij dit zag gebeuren
zegende hij de God van Israël
en sprak: Die daar was waarlijk een gerechte.

Er meldde zich een man die Jozef heette,
lid van de Hoge Raad, maar tegenstander
van hun verraderlijke strategie.
Pilatus stond hem toe het lijk te bergen.

Hij haalde Jezus' lichaam van het kruis,
wikkelde het in wit katoenen wade.

Hij had een in de rots gehouwen graf.
Daar legde hij hem neer in doodse stilte.

49

Bekenden zagen toe van heel ver af.

Zoals geschreven staat: 'Gij hebt mijn naasten,
mijn vrienden mij ontnomen, mijn geliefden
van mij vervreemd, ze kijken van mij weg.'

Maar niet de vrouwen die uit Galilea
met hem meetrokken naar Jeruzalem.

Die hij van boze geesten, ingebeelde
ziekten genezen had... zeven demonen
had hij uit Magdalena uitgedreven.

Zij hadden zorg voor hem gedragen, warmte,
werden zijn zusjes – en nu waren zij
aanwezig in zijn uur des doods, hier nu.

50

Wees hier aanwezig, allereerste geest –
zoals toen in de doodsvallei, waar Gij
een kuil vol dorre beenderen bekleedde
met huid van jeugd en sterke spieren licht.

Kom hierheen, storm van adem, waai de dood
de wereld uit. Blaas zijn skelet tot leven.

“Hij is geboren. Zoveel is zeker. En dat hij gewelddadig is gedood: gekruisigd. Kruisiging was ‘in die dagen’ de doodstraf voor politieke opstandelingen.

Tot zover de feiten. De rest zou ‘sterk verhaal’ zijn, van de engelen bij zijn geboorte tot het lege graf.

Sterk ‘groot verhaal’: over de genezende kracht die van hem uitging; hoe hij het opnam tegen bezetenheid, armoede, onrecht; over vergeving, zeventig maal zeven maal.

In een tijd zonder ‘normen en waarden’ aanvaard ik dit verhaal als een laatste ijkpunt.”

Aldus Huub Oosterhuis over dit leerdicht.

NUR 700/306

ISBN 978 90 259 0435 7

9 789025 904357 >